

Projekt ENSURE Slovensko: VÝZVY A PRÍLEŽITOSTI PRE OBNOVU BROWNFIELDOV V MESTÁCH

Mgr. Jana Ondrejmišková, sekcia bytovej politiky, stavebníctva a mestského rozvoja MDV SR

Zanedbané a nevyužívané územia v intravilánoch obcí sa na Slovensku neriešia už desaťročia. Takmer v každom sídle na Slovensku sa nachádzajú zanedbané a nevyužívané územia, ktoré vznikli z dôvodu, že činnosti, ktorým slúžili, zanikli alebo sa ich prevádzka stala nerentabilnou.

Opustené budovy a areály blokujú plochy napojené na sieť technickej infraštruktúry, pričom predstavujú potenciál na opätovné využitie. Rozširovanie zastavaných území sídiel sa stáva problematickejšími nielen z hľadiska zvyšujúcich sa nárokov na budovanie infraštruktúry, ale aj vzhľadom na ochranu životného prostredia. Obnovu zanedbaných a nevyužívaných plôch považuje Ministerstvo dopravy a výstavby SR za dôležitý prvok sociálneho a ekonomického rozvoja miest s významným vplyvom na zabránenie rozrastania zastavaných území a fragmentácie krajiny.

V roku 2018 bol v Slovenskej republike prijatý prvý dokument týkajúci sa rozvoja miest, ktorý je známy pod názvom Konceptia mestského rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030. Obsahom tohto dokumentu je súbor opatrení a úloh, ktoré zahŕňajú analýzu

prekážok v zhodnocovaní nevyužívaných a zanedbaných území v rámci intravilánu miest. Ďalšou aktivitou Ministerstva dopravy a výstavby SR v rokoch 2018 a 2019 bol

Inspire Policy Making with Territorial Evidence

dotazníkový prieskum určený vyšším územným celkom a miestnym samosprávam. Jeho zámerom bolo zistiť rozsah záujmu a spôsoby, akými sa nevyužívanými a zanedbanými územiami zaoberajú, aké sú ich názory, skúsenosti a potreby. Prieskum jednoznačne potvrdil potrebu systematicky sa zaoberať regeneráciou nevyužívaných a zanedbaných území a respondenti považovali riešenie tejto problematiky za dôležité.

Z tohto dôvodu bol od októbra 2021 do mája 2022 v rámci Programu spolupráce ESPON 2020 vypracovaný pre Slovensko **ENSURE spin-off projekt**¹. Výzvy a príležitosti pre obnovu brownfieldov v mestách. Problematika zanedbaných a nevyužívaných území bola zvolená aj z dôvodu, že nové programové obdobie sa viac orientuje na otázky životného prostredia. Hlavnou výzvou tohto projektu bolo dodať nový impulz problematike brownfieldov a zároveň vytvoriť prepojenie medzi európskymi odporúčaniami, ktoré si stanovujú za cieľ nezaberať do roku 2050 žiadnu ďalšiu pôdu², ako aj politikami na národnej aj miestnej úrovni na Slovensku.

SPOLUPRÁCA NA MIESTNEJ/REGIONÁLNEJ/ NÁRODNEJ ÚROVNI

Na získanie požadovaných informácií o stave poznatkov z oblasti obnovy brownfieldov na Slovensku boli do projektu ENSURE zapojené národné inštitúcie (Ministerstvo dopravy a výstavby SR,

Slovenská agentúra životného prostredia), ale aj miestne samosprávy (mesto Bratislava, mesto Lučenec), a to nielen prostredníctvom rozhovorov, ale aj prostredníctvom dotazníka distribuovaného Združením miest a obcí Slovenska. ZMOS uskutočnil začiatkom roka 2022 dotazníkový prieskum medzi svojimi členmi (zapojilo sa 745 slovenských obcí) o výskyte brownfieldov v obciach a mestách a o výzvach súvisiacich so zapojením do projektov zameraných na ich regeneráciu. Spolupráca s ESPONom EGTC a spracovateľom Ramboll bola pozitívne hodnotená.

RÔZNE PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE Z RÔZNYCH ČASTÍ EURÓPY A RÔZNE TYPY FINANCOVANIA

V neposlednom rade boli dôležitou súčasťou projektu štyri prípadové štúdie z Talianska, Slovinska, Nemecka a Rumunska. Prípadové štúdie poukázali na odlišnú situáciu v rôznych členských štátoch Európskej únie. Každá z prípadových štúdií je koncipovaná rovnakým spôsobom. Obsahuje stručnú históriu využívania objektu, plány do budúcnosti, možnosti aktivít, spôsob zapojenia sa miest do projektu a v neposlednom rade aj informáciu o financovaní.

Hlavným cieľom projektu ENSURE bolo poskytnúť určitý návod, ako by sa samosprávy mohli vyrovnáť s brownfieldmi vo svojich intravilánoch. Samosprávy si jednoznačne uvedomujú potrebu obnovy zanedbaných území, preto veríme, že výsledky projektu ENSURE im ju pomôžu dosiahnuť. ■

¹ <https://www.espon.eu/challenges-and-opportunities-urban-brownfield-regeneration-ensure-slovakia-spin>
² Nariadenie o využívaní pôdy a lesnom hospodárstve na roky 2021-2030: https://ec.europa.eu/clima/eu-action/forests-and-agriculture/land-use-and-forestry-regulation-2021-2030_en

RESUME: The project ENSURE/Slovakia is a crucial opportunity to give a new impulsion on the issue of brownfield and to establish a link between the European recommendations setting a target of no net land take by 2050 and further policies in Slovakia, at both national and local level. In Slovakia, the high presence of brownfields has become a raising concern. Although the national government is aware of the issue and some municipalities have carried out interesting implementation and research project, there is still a general lack of knowledge on the number, localisation, and potential of brownfields.

